

..תפול ישראל! קוראת הסיסמה המריה שצויירה בערבית. בצבע אדום, על הקיר

מתחרת בעיר העתיקה

אני אניך לך למה סגרתי את החנות.
כן, אדוני, אני אניך לך בדיוק.
"סגרתי — מפני שפחדתי שי-
ירצחו אותי. עכשיו אתה מכין?"
המלים הנמהרות יצאו מפיו של גבר בעל
שיער שובה ופנים בהירים, סוחר חוטי-
סריגה מרובע הנוצרים בעיר העתיקה.
הוא עשיר, בן משפחת אל-עלמי המפורס-
מת, והוא מעדיף לגבב מילים על שלום. על
סוחרים שאינם מתערבים בפוליטיקה בכלל
ובשביתות בפרט.

הוא, על כל פנים, לא התכוון בכלל להצי-
טרף לשביתה של השבוע שעבר. הוא יודע
בחדאות, שגם בן-אחיו סאלח לא התכוון
לנעול את חנותו ביום השביתה הגדולה.
או למה שללו את הרשיון מסאלח? מדוע
סגרו את חנותו בשעויה? האם אינם יודעים
שסוחרים הם אנשים שאין להם שום קשר
עם דברים כאלה?
ואו שאלתי אותו: "למה, ככל זאת, הצט-
רפת לשביתה?"
והוא ענה בפשטות: מתוך פחד.
אל-עלמי סיפר: "שביתות כאלה היו גם
בעבר. היו שובתים נגד האנגלים ונגד חו-
סיין, ושום דבר לא היה קורה."
שאלתי: "האם מישהו נרצח באחת מהש-
ביתות הללו, בגלל סירובו לשבות?"
"לא. אף אחד לא נרצח, אפילו

שלא סגר. אבל עכשיו...
מה עכשיו?
מדוע פחד לעורר עכשיו?
או אולי לא היה זה רק פחד?
שאלות, שאלות, שאלות. הן ממלאות את
סימטות העיר שבה דרכו הנביאים, שבה
נקבר ישו ושממנה עלה מוחמד לשמים.
שאלות, כמו למשל: "סלח לי, אפנדי,
איפה המחחרת הערבית?"

"הישראלים עוזבים"
ב סוף החודש הזה יעלמו כל ה-
ישראלים מהעיר העתיקה ומהגדה ה-
מערבית.

כך משוכנעים רכבות ערבים כי
שפחים אלה. כי
כך הודיעה להם
רשת השמועות
המתררות.
"היהודים קונים חב-
לים בשוק כאן," סי-
פר בכסתיון גמור סוחר צעיר בעיר העתיקה,
"כדי לארוץ בהם את חפציהם. הם יעזבו
כולם ב-31 באוגוסט."
מוכן, שאם הישראלים עוזבים בעוד
שבועיים — אין ספק לשתף עצם פעולה,
ואפילו לדבר איתם לא כדאי.

שאלתי את הסוחר הצעיר אם הוא באמת
מאמין בשמועה הזאת.
"אני מאמין כל דבר... גם לא חשבנו
שתהיה שביתה כללית לפני שבוע — והם
אירגנו אותה. אולי הם צודקים גם עכשיו?"
מי "הם"?
"אנא עארה?" הוא משיב בי-
משיכות כתף. כלומר: "אני יי-
דע?"

אותיות אדומות כסימטה
א קל לקשור שיחה עם ערבים בעיר
העתיקה. עיר זו סגורה, למעשה, בפני
ישראלים.

אפשר כמובן לערוך בה קניות, אפשר
לבקר תמורת לירה
אחת ברחבת מיסגו
אל-אקסה, אפשר ל-
החליף כמה מילים עם
מדריך-התיירים בכני-
סית הקבר הקדוש.
אבל נסה לשוחח, להחליף דיעות — ו-
תיתקל בקיר אטום.
למרות שהם מתים לדבר, להביע את
דעותיהם, להתחכח — ובעיקר לראשונים ו-
להוכיח.
עליך למצוא מתור, האיש שישתח את

העיר הסגורה. איש זה יכול להיות רק ערבי.
ערבי מבני העיר, המוכן ליטול
עליו את הפיכוכן שיאמרו עליו
"משתף-פעולה".

כמובן, עליך לדעת ערבית. לא רק לדבר
פלסטינית שוטפת, אלא גם לקרוא היטב.
כדי שתשים לב, למשל, לאותיות המרוחות
על האבנים העתיקות, משני צידי הסימטה
המובילה אל שער הפרחים.

"מי כתב זאת?" אני שואל את "המתוך".
הוא מעיף מבט באותיות. ברור
שבאשר עבר כאן בפעם האחרונה
לא נכתבו עדיין. הוא מושיך בי
כתפיו: "הם..."

האותיות אומרות: "תפול ישי-
ראל!"
היו דרושות כמה דקות ארוכות
למי שכתב את הסימטה. והיה
דרוש לפחות שותף אחד, כדי שי
ישמור עליו ויזהיר אותו מפני
שוטרים או חיילים ישראלים.
את הטכניקה אנהנו מכירים מימי ההגנה
והאצ"ל.

"למה לדבר עם יהודי?"

על ראשינו בקע קולו של המואזין,
כ שקרא לנאמנים מעל צריח מיסגו אל-
אקסה. "חי עלה אל-צלאהו" כלומר: "כל חי
— לתפילה!"
השעה היתה בדיוק 12 בצהריים. פנינו
לעבר מדרגות, בצל המיסגו הגדול מישו
הסביר לי איך להגיע למקום הזה, אבל אני
משוכנע כי לעולם לא הייתי מצליח למצוא
אותו לבדי.

דפיקה בדלת הברזה. קול של
נער משיב: "הוא לא כאן. הוא
בבית-הסוחר."

הדלת נפתחת — ועולם של שלוחה עתיקה
כשתרץ לפנינו. חצר פנימית מוארת, ו-
מסביבה מתנשא הבית. אחד הפתחים מוביל
אל חדר-אורחים ארוך, קריר ורגוע. כאן
אתה מרגיש את עצמך חייב לדבר בלחש,
פן תעיר את הקירות משנת-הדורות שלהם.
גבר זקן מאוד ואצילי מאוד מקבל את
פנינו. הוא אינו שואל מי אנחנו, אלא פותח
במחרות ברכות, קורא למישהו להגיש
סיגריות ולמישהו להכין קפה. אבל השאלה
בכל זאת מרחפת: מי אנחנו, מה מבוקשנו
בבית הגדול והשקט הזה?
המתוך שלי מציג אותי. הוא גם מוסיף:
"הוא בסדר. הוא חבר של בן-דודי."
הזקן מדבר. הוא מספר איך היפיעה ה-
מסורה בשעה ארבע לסנות בוקר, ביום
רביעי, וציוותה על בנו מוסא לארוץ את
חפציו ולהילות אליה לבית-הסוחר ברמלה.
הוא ישב שם שלושה חודשים, במעצר
ארמינסטרטבי.

מוסא אלי-ביטאר, סוכן-ביטוח בן 50, ארו
את חפציו בשקט, שתה קפה (ארוחת בוקר
האכל אצלנו, אמרו לו הקצינים), והלך.

מאת שלום כהן

מות, הנושאת עדיין את סימן הצלב בתוך העיגול, שצוייר בידי שוט-
רים ביום השביתה. משמאל: עסא אבו-עומר ניצב ליד חנותו הנער-
ה. השבוע נפתחו מחדש שתי החנויות האלה ועוד חנות נוספת.

למחרת השבית-
תה, נשללו ה-
החנויות שנסגרו כעונש
רשיונות מחמישה עסקים בעיר העתיקה. מימין: חנות מחוץ לחו-